

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 2 1 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Petek, 4. junij 2021 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravilen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravilen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

- V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.
1. Z razvojem gospodarstva se je večina prebivalstva, zlasti v razvitih gospodarstvih, rešila bede in revščine. Vsa gospodarstva se še zmeraj srečujejo s temeljnim ekonomskim problemom, saj
 - A še naprej ostaja vprašanje, kako na najboljši možni način z omejenimi sredstvi zadovoljiti človeške potrebe.
 - B še zmeraj ostajajo velike razlike v kakovosti življenja med državami.
 - C ostajajo velike razlike v življenjskem standardu ljudi znotraj iste države.
 - D so zaradi čezmerne porabe surovin in energije ter onesnaževanja okolja nastali novi problemi.

 2. Tim je pri babici pojedel 8 kosov peciva. Ko je pojedel zadnji kos peciva, se je njegova celotna koristnost povečala s 23 na 25 enot.

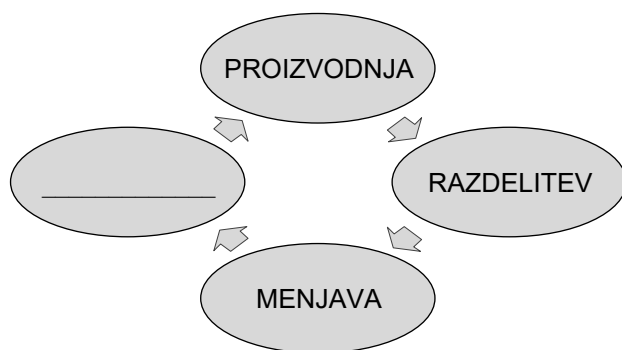
Mejna koristnost osmega kosa peciva je

 - A 25 enot.
 - B 23 enot.
 - C 8 enot.
 - D 2 enoti.

 3. Družbena delitev dela poteka v Sloveniji
 - A med podjetji v okviru slovenskega gospodarstva.
 - B med zaposlenimi v procesu proizvodnje v prav vsakem podjetju, ki zaposluje vsaj dva delavca.
 - C samo med podjetji, ki so pri nas v družbeni lasti.
 - D izključno med podjetji, ki sodelujejo v mednarodni menjavi.

4. Slika prikazuje gospodarski proces.

Po logičnem zaporedju faz gospodarskega procesa se manjkajoča faza imenuje

- A poraba.
 - B razdelitev.
 - C pridobitev.
 - D trgovanje.
5. Preglednica prikazuje podatke za podjetji Alfa, d. o. o., in Beta, d. o. o., ki proizvajata otroške nogavice, za mesec maj 2018.

	Alfa, d. o. o.	Beta, d. o. o.
Količina proizvedenih in prodanih izdelkov	76.380 parov	81.060 parov
Število zaposlenih	19	21
Tržna cena za par otroških nogavic	2,50 EUR	2,50 EUR
Povprečni strošek delovne sile na zaposlenega	2.200,00 EUR	2.100,00 EUR
Strošek amortizacije	18.500,00 EUR	22.500,00 EUR
Materialni stroški	122.200,00 EUR	128.800,00 EUR

Analiza podatkov pokaže, da posluje

- A podjetje Beta, d. o. o., bolj produktivno, saj proizvede vsak zaposleni v povprečju 160 parov otroških nogavic več kot zaposleni v podjetju Alfa, d. o. o.
- B podjetje Alfa, d. o. o., manj produktivno, saj ustvari vsak zaposleni v povprečju 9.650 EUR prihodkov, medtem ko ustvari zaposleni v podjetju Beta, d. o. o., v povprečju 10.050 EUR prihodkov.
- C podjetje Beta, d. o. o., manj ekonomično kot podjetje Alfa, d. o. o.
- D podjetje Beta, d. o. o., bolj ekonomično, saj ustvari za 1200 EUR več dobička kot podjetje Alfa, d. o. o.

6. Marko je lastnik podjetja Vrtno orodje, d. o. o. Podjetje, ki je imelo 75.000 EUR kapitala in je zaposlovalo 4 delavce, je v letu 2018 proizvedlo vrtno orodje v skupni vrednosti 335.000 EUR. V letu 2019 je Marko kapitalski vložek in število delavcev potrojil, povečala pa se je tudi proizvodnja, saj je podjetje proizvedlo vrtno orodje v skupni vrednosti kar 1 milijon EUR.

Podatki kažejo, da so donosi podjetja Vrtno orodje, d. o. o.,

- A stalni (konstantni).
- B padajoči.
- C rastoči.
- D nespremenjeni.

7. Preglednica prikazuje dve točki na izokvanti (krivulji enakega produkta):

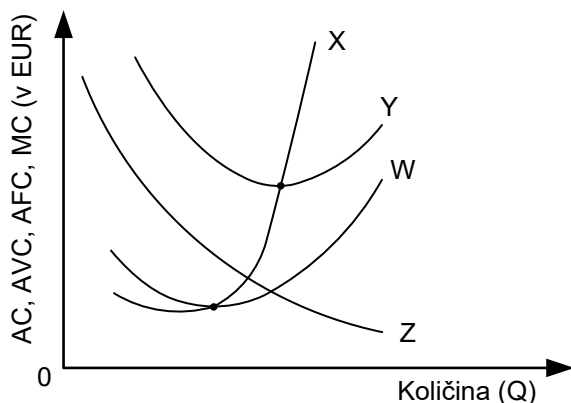
Kapital (enote)	Delo (enote)
10	20
15	10

Z analizo podatkov ugotovimo, da

- A z uporabo 10 enot kapitala in 20 enot dela proizvedemo enako količino produkta kot s 15 enotami kapitala in 10 enotami dela.
 - B stane uporaba 10 enot kapitala in 20 enot dela enako kot uporaba 15 enot kapitala in 10 enot dela.
 - C so enote dela cenejše od enot kapitala.
 - D so enote kapitala cenejše kot enote dela.
8. Zakon padajočih mejnih donosov deluje, če
- A so proizvodni dejavniki izrazito redki.
 - B narašča cena vsake nadaljnje enote produkta.
 - C je količina vsaj enega proizvodnega dejavnika konstantna.
 - D je količina vseh proizvodnih dejavnikov konstantna.
9. Podjetje Leseno orodje, d. o. o., je imelo v juliju 2018 celotne fiksne stroške (FC) v višini 400 EUR. Če so znašali povprečni variabilni stroški (AVC) 2,50 EUR in povprečni celotni stroški 3,00 EUR, je podjetje Vrtniček, d. o. o., proizvedlo
- A 200 kosov lesenega orodja.
 - B 400 kosov lesenega orodja.
 - C 800 kosov lesenega orodja.
 - D 1.600 kosov lesenega orodja.

10. Slika prikazuje povprečne in mejne stroške podjetja Kolaček, d. o. o.

Celotne povprečne fiksne stroške prikazuje

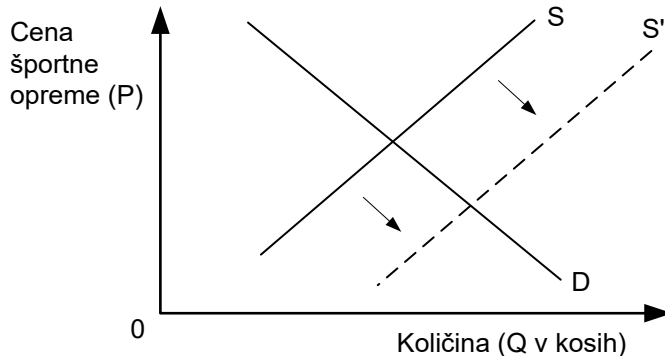
- A krivulja X.
 - B krivulja Y.
 - C krivulja W.
 - D krivulja Z.
11. Stopnja konkurence je najvišja na
- A popolno konkurenčnem trgu.
 - B trgu z monopolistično konkurenco.
 - C oligopolnem trgu.
 - D monopolnem trgu.
12. Monopolistična konkurenca se razlikuje od popolne konkurence predvsem po
- A številu ponudnikov.
 - B številu povpraševalcev.
 - C stopnji razlikovanja blaga.
 - D stopnji mobilnosti proizvodnih dejavnikov.
13. V lanskem letu se je v turističnih agencijah v Sloveniji povečal obseg povpraševanja po potovanjih v tujino, ker
- A se je v Sloveniji povečala kupna moč.
 - B so turistične agencije znižale cene potovanj v tujino.
 - C so se turistična potovanja v tujino podražila.
 - D se je povečalo zanimanje slovenskih turistov za potovanja v tujino.

14. Ponudnik komunikacijskih storitev je po ceni 18 EUR prodal 86.000 mobilnih naročniških paketov za mlade. S tržno raziskavo je ugotovil, da je povpraševanje po teh paketih cenovno elastično, koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja je $\eta = -1,7$. Odločili so se, da bodo ceno teh paketov znižali na 15 EUR. Odločitev podjetja

- A ni smiselna, saj bodo po spremembi cene prodali manj kot 65.000 paketov.
- B ni smiselna, saj bodo po spremembi cene prodali več paketov, vendar bo njihov dohodek nižji kot pred spremembo cene.
- C je smiselna, saj bodo po spremembi cene prodali manj paketov, vendar bo njihov dohodek višji kot pred spremembo cene.
- D je smiselna, saj bodo po spremembi cene prodali več kot 100.000 paketov.

15. Slika prikazuje spremembo na trgu športne opreme.

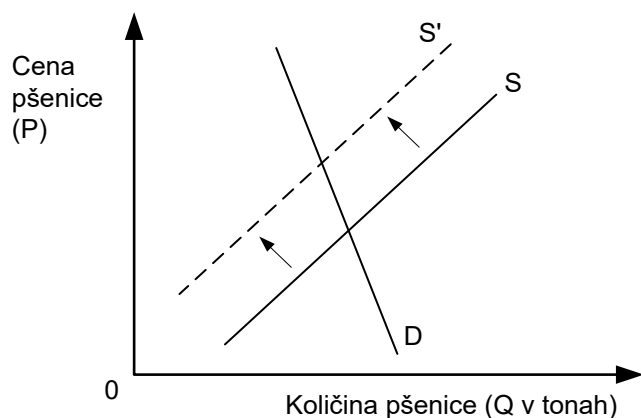
Sprememba je nastala zaradi

- A uvedbe nove tehnologije pri proizvajalcih športne opreme.
- B propadanja podjetij in izstopa podjetij iz panoge športne opreme.
- C večjega zanimanja za šport in večjega povpraševanja po športni opremi.
- D recesije v gospodarstvu in manjšega povpraševanja po športni opremi.

16. Posledice podnebnih sprememb so pogoste suše, pozebe ali čezmerne padavine. Vremenske nevšečnosti najbolj prizadenejo kmetovalce, ki imajo zato manjši pridelek.

Slika prikazuje trg pšenice. Krivulja S predstavlja načrtovano ponudbo pšenice, S' pa posledice suše, ki je uničila velik del pridelka pšenice.

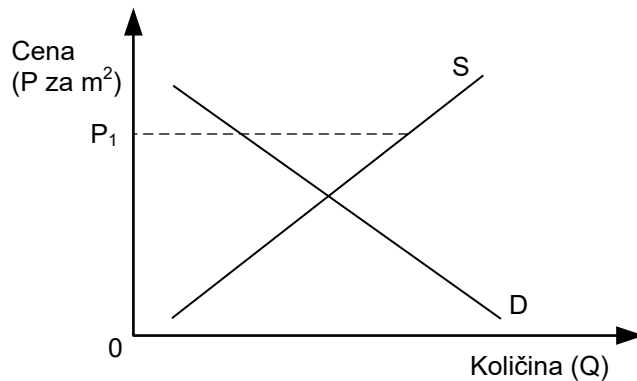

Iz slike razberemo, da bo prihodek kmetov zaradi suše

- A večji kot načrtovan, saj je povpraševanje po pšenici cenovno neelastično. Cena pšenice se je povečala za večji odstotek, kot se je zmanjšal obseg povpraševanja po pšenici.
 - B večji kot načrtovan, saj je povpraševanje po pšenici cenovno elastično. Obseg povpraševanja po pšenici se je zmanjšal za večji odstotek, kot se je povečala cena pšenice.
 - C manjši kot načrtovan, saj je pšenica nujna življenjska dobrina. Njena cena ni odvisna od cenovne elastičnosti ali neelastičnosti povpraševanja.
 - D manjši kot načrtovan, saj je prihodek kmeta zmnožek količine in cene pšenice. Ker je dejanska količina pridelka manjša, je tudi prihodek manjši kot načrtovan.
17. Tržna ponudba ženskih oblek v Sloveniji je
- A ponudba samo domačih proizvajalcev ženskih oblek.
 - B ponudba domačih in tujih proizvajalcev ženskih oblek.
 - C ponudba enega največjega domačega proizvajalca ženskih oblek.
 - D ponudba ženskih oblek z blagovno znamko.

18. V državi Nimiji je recesija. Posredniki prodajajo nepremičnine po ceni P_1 za kvadratni meter (m^2).

Na trgu nepremičnin je pri ceni P_1

- A država uvedla maksimalno ceno na nepremičnine.
 - B tržno ravnotežje.
 - C presežna ponudba.
 - D presežno povpraševanje.
19. Monopolno podjetje dosega največji dobiček tedaj, ko izbere obseg proizvodnje po pravilu
- A $p = AC_{\min}$
 - B $MC = AC$
 - C $MR = AC$
 - D $MR = MC$
20. V oligopolni panogi podjetja med seboj pogosto sodelujejo ter se raje dogovarjajo o cenah in tržnih deležih, kot pa spopadajo. V takem primeru govorimo o
- A strategiji izločitve.
 - B cenovnih vojnah.
 - C strategiji sporazumevanja.
 - D strategiji prevlade.
21. Produkcija in razdelitev sta izrazito tesno povezani fazi gospodarskega procesa. Višina plače, ki jo zaposleni prejmejo v fazi razdelitve, je odvisna od
- A želje posameznika po nakupu izdelkov in storitev.
 - B položaja posameznika v podjetju in uspešnosti podjetja na trgu.
 - C tehnološkega procesa v proizvodnji.
 - D dogovora med sindikati in delodajalci o plačilu nadur.

22. Na trgu delovne sile je ponudba delovne sile odvisna od
- A števila podjetij v delovno intenzivnih panogah.
 - B deleža zaposlenih v storitvenem sektorju.
 - C deleža aktivnega prebivalstva v državi.
 - D pričakovane produktivnosti zaposlenih delavcev.
23. Mateja je eno leto varčevala svoje prihranke na banki po **realno negativni** obrestni meri. Po preteku varčevanja je dvignila svoje prihranke skupaj z obrestmi. Po letu varčevanja je dobila
- A manjši znesek, kot ga je varčevala, zato lahko kupi manj dobrin kot bi jih na začetku varčevanja.
 - B manjši znesek, kot ga je varčevala, vendar lahko zanj kupi več dobrin kot na začetku varčevanja.
 - C večji znesek, kot ga je varčevala, zanj lahko kupi več dobrin kot na začetku varčevanja.
 - D večji znesek, kot ga je varčevala, vendar lahko zanj kupi manj dobrin kot na začetku varčevanja.
24. V Sloveniji so se cene v marcu 2019 v primerjavi z marcem 2018 v povprečju zvišale za 1,6 %.
- (Vir: SURS. Pridobljeno: 15. april 2019.)
- Podatek pove, da so se
- A cene življenjskih potrebščin v enem mesecu povečale za 1,6 %.
 - B cene življenjskih potrebščin v enem letu povečale za 1,6 %.
 - C cene proizvodnih dejavnikov v enem mesecu povečale za 1,6 %.
 - D cene energentov v enem letu povečale za 1,6 %.
25. Od 7. stoletja pred našim štetjem dalje uporabljamo v menjavi denar. Denar je danes
- A vsako blago, ki ga menjamo za drugo vrsto blaga.
 - B v obliki blaga, žlahtnih kovin in kovancev.
 - C posrednik v menjavi, ki pa ne izraža vrednosti blaga.
 - D splošno sprejet trajni menjalni posrednik v najbolj likvidni obliki.
26. Učinek zmerne inflacije oziroma stabilnih cen na gospodarstvo je
- A spodbuden, ker se cene nižajo in ponudniki prodajo več izdelkov.
 - B spodbuden, ker podjetja povečajo investicije in zaposlovanje, kar vodi v povečanje potrošnje, optimizem in rast BDP.
 - C zaviralen, ker podjetja zmanjšajo investicije in zaposlovanje, kar vodi v manjšo potrošnjo, pesimizem in padec BDP.
 - D zaviralen, ker potrošniki premalo trošijo zaradi negotove prihodnosti in povečujejo varčevanje.

27. Tretja industrijska revolucija je z razvojem mikroelektronike in umetne inteligence izjemno spremenila sestavo in znanja sodobne delovne sile. »Umetna inteligenca bo v navezi z ostalo napredno tehnologijo brez dvoma spremenila službe, ki jih poznamo danes. Po podatkih raziskav bi bilo lahko kar 47 odstotkov trenutnih poklicev v ZDA v veliki nevarnosti pred avtomatizacijo v naslednjih nekaj desetletjih.«

(Vir: <https://www.racunalniske-novice.com/novice/dogodki-in-obvestila/prihajajo-roboti-8-poklicev-ki-bi-lahko-obcutili-hude-posledice-umetne-inteligence.html>. Pridobljeno: 15. 3. 2019.)

Zaradi inovacij v tretji industrijski revoluciji podjetja potrebujejo

- A enako strukturo zaposlenih kot v drugi industrijski revoluciji, saj stroji ne morejo nadomestiti človeškega dela.
 - B kreativne delavce, ki so sposobni reševati kompleksne probleme, zaposlene v trženju in inženirje, ki kreirajo nove tehnološko zapletene naprave.
 - C delavce z nizko stopnjo izobrazbe, saj večino dela v podjetju opravijo roboti in napredna tehnologija.
 - D predvsem tehnologijo, saj zaposleni ne bodo več potrebni.
28. Južna Koreja je ena največjih gospodarskih sil na svetu in je v zadnjih tridesetih letih pokazala spektakularno rast. Ima slabo razvit kmetijski sektor. Obdelanih je le 20 % zemlje. Država ima malo naravnih virov. Rudna bogastva so omejena na srebro in zlato. Odvisnost od uvoza nafte, bencina, naravnega plina in kovin je zato velika. Glavne industrijske panoge v Južni Koreji so tekstilna industrija, industrija jekla, avtomobilska industrija, ladjedelništvo in elektronika. Južna Koreja je največji proizvajalec polprevodnikov na svetu. Sektor industrije predstavlja 39 % BDP in zaposluje 24,1 % aktivnega prebivalstva. Storitveni sektor predstavlja 59 % BDP in zaposluje 71 % aktivnega prebivalstva.

(Vir: <https://www.izvoznookno.si/drzave/juzna-koreja/gospodarske-panoge/>. Pridobljeno: 15. 3. 2019.)

Z analizo podatkov v *Izvoznem oknu* ugotovimo, da se je Južna Koreja razvila in prebila iz začaranega kroga revščine. Južna Koreja ima

- A dragocena rudna bogastva, ki državi omogočajo uvoz drugih naravnih virov.
 - B slabo razvit primarni sektor, zato sodi med nerazvite države.
 - C industrijsko strukturo BDP, saj zaradi bogatih nahajališč železove rude intenzivno vlaga v jeklarsko in avtomobilsko industrijo.
 - D postindustrijsko strukturo BDP, močno industrijo in izvozno usmerjenost.
29. V svetovnem kapitalističnem sistemu kapital prehaja med državami. Izvoz kapitala pomeni
- A ustanavljanje lastne prodajne ali proizvodne enote v tujini zaradi iskanja donosnih naložb.
 - B izvoz izdelkov in storitev v druge države, saj je domač trg premajhen.
 - C nakup izdelkov in storitev na globalnem trgu, ker države niso avtarkične.
 - D specializacijo na proizvodnjo izdelkov, kjer ima država primerjalne prednosti.

30. Sodobna država skuša uresničiti temeljne cilje (funkcije). Skrbeti mora za
- A gospodarsko rast, stabilne cene, čim nižjo zaposlenost aktivnega prebivalstva, dobre odnose s tujino in trajnostni razvoj države.
 - B rast BDP, deflacijo, aktivno zaposlovanje brezposelnih, ekološko problematiko, javne dobrine po netržnih cenah in zagotavljanje sredstev največjim podjetjem.
 - C gospodarsko rast, stabilne cene, čim višjo zaposlenost aktivnega prebivalstva, ravnovesje med izvozom in uvozom, ustrezno preraždelitev bogastva in trajnostni razvoj države.
 - D čim širšo mrežo občin in lokalnih skupnosti, saj intenzivna prisotnost državne oblasti na vseh ravneh omogoča uspešen razvoj gospodarstva.
31. Tržna vrednost vseh končnih proizvodov in storitev, ki jih določena država proizvede v določenem obdobju, navadno v enem letu, je
- A bruto družbeni proizvod.
 - B bruto domači proizvod.
 - C bruto nacionalni proizvod.
 - D družbeni proizvod.
32. V letu 2017 je v Sloveniji nominalni BDP na prebivalca znašal 20.815 EUR, kar je za 4,9 % več kot leto poprej. V letu 2016 je nominalni BDP na prebivalca znašal
- A 19.795,07 EUR.
 - B 19.842,71 EUR.
 - C 20.196,00 EUR.
 - D 21.834,94 EUR.
33. Po podatkih Statističnega urada RS (*Statopis 2018*) je bilo v letu 2017 pri nas 1.757.000 delovno sposobnih prebivalcev (tj. oseb, starih najmanj 15 let). Od tega je bilo 1.027.000 aktivnih in 730.000 neaktivnih. Brezposelnih je bilo 67.000 prebivalcev.
- Stopnja brezposelnosti je znašala
- A 3,81 %
 - B 6,52 %
 - C 6,98 %
 - D 9,18 %
34. Nove investicije
- A so razlika med bruto investicijami in amortizacijo.
 - B so vsota neto investicij in amortizacije.
 - C pomenijo samo graditev novih elementov.
 - D obsegajo vse investicije, ki povečujejo proizvedeno bogastvo in deloma zajemajo tudi obnovo izrabljenih sredstev.

35. »V fiskalnem svetu, ki ga vodi Davorin Kračun, so mnenja, da bi morala Slovenija v zdajšnjih okoliščinah, ko smo po njihovem na vrhu konjunktura, ustvarjati nominalni proračunski presežek v višini enega odstotka BDP (približno 480 milijonov evrov).«

(Vir: <https://www.delo.si/gospodarstvo/novice/fiskalni-svet-priporoca-vladi-znizanje-javne-porabe-za-270-milijonov-v-2019-123485.html>. Pridobljeno: 13. 12. 2018.)

Z analizo novice, objavljene v časopisu Delo 13. 12. 2018, lahko sklepamo, da vladi svetujejo

- A ekspanzivno fiskalno politiko, saj je za gospodarstvo dobro, če država v času konjunktura poveča javnofinančne odhodke, saj prejema več davkov od uspešnih podjetij.
 - B restriktivno denarno politiko, saj z omejevanjem količine denarja v obtoku ustvarja proračunski presežek.
 - C restriktivno fiskalno politiko, kar pomeni, da mora vlada povečevati javnofinančne prihodke, omejiti pa javno porabo, kar lahko uresniči z reformami zdravstvenega in pokojninskega sistema.
 - D ekspanzivno fiskalno politiko, kar pomeni, da mora podjetjem v času konjunktura omogočiti dodatni zagon z nižjimi davki na dobiček in večjimi investicijskimi odhodki.
36. Tečaj EUR/USD je od marca 2018 do marca 2019 padel. Euro je v primerjavi z dolarjem
- A revalviral.
 - B apreciral.
 - C depreciral.
 - D devalviral.

37. Slika prikazuje podatke Statističnega urada RS o slovenskem izvozu in uvozu blaga v letu 2018.

Izvoz in uvoz blaga, Slovenija

	dec. 2018	jan. – dec. 2018
	v 1.000 EUR	
Izvoz	2.242.187	30.874.795
EU-28	1.627.669	23.804.620
države nečlanice EU	614.518	7.070.174
Uvoz	2.382.400	30.633.849
EU-28	1.778.296	23.973.844
države nečlanice EU	604.104	6.660.006

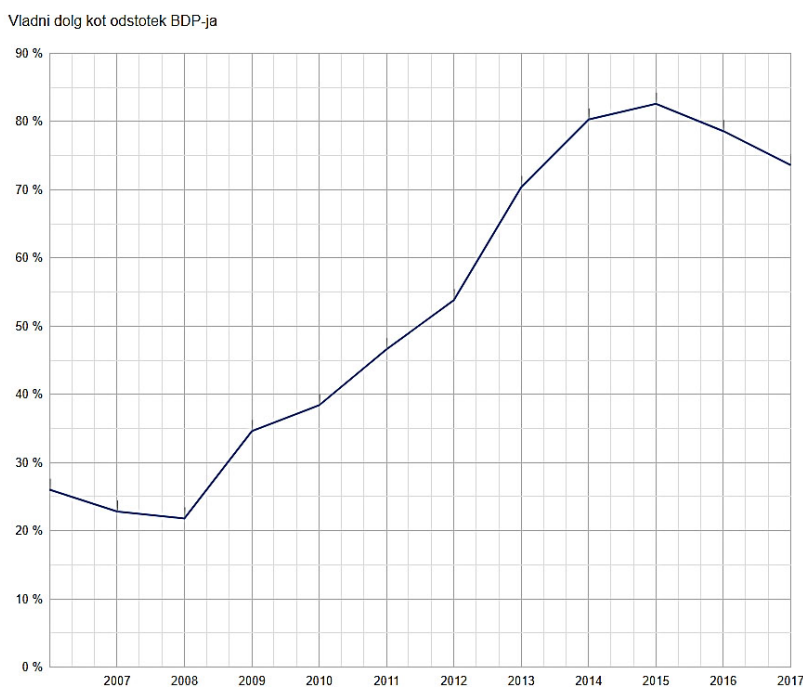
(Vir: <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/7934>. Pridobljeno: 11. 3. 2019.)

Iz podatkov razberemo, da je

- A saldo trgovinske bilance v letu 2018 pozitiven.
- B v decembru 2018 izvoz blaga večji od uvoza blaga.
- C saldo plačilne bilance v letu 2018 pozitiven.
- D v decembru 2018 Slovenija v države članice Evropske unije več izvažala, kot pa iz teh držav uvažala.

38. Slika prikazuje gibanje deleža javnega dolga Slovenije v BDP med letoma 2007 in 2017.

(Vir: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/government-finance-statistics/data/main-tables>. Pridobljeno: 11. 3. 2019.)

Analiza podatkov v sliki nam pove, da

- A je Slovenija v času gospodarske krize zmanjšala javni dolg.
 - B so v Sloveniji od leta 2015 povečevali zadolževanje.
 - C je bil javni dolg Slovenije z vidika Maastrichtskih pogojev prevelik v času prevzema evra.
 - D Slovenija od leta 2013 ne izpolnjuje Maastrichtskega kriterija dovoljene višine javnega dolga.
39. Prednost vstopa Slovenije v Evropsko unijo najbolje opisuje trditev, da
- A ima Slovenija lažji dostop do ameriškega in azijskega trga.
 - B so se ukinile carinske omejitve pri izvozu in uvozu blaga.
 - C je zagotovljen prost pretok blaga, delovne sile, kapitala, tehnologije in enotna valuta med večino članic.
 - D ima dostop do sredstev Evropske unije, saj lahko kot manj razvita država le črpamo evropska sredstva, prispevati pa nam jih ni treba do leta 2025.
40. Pokojninski sistem v Sloveniji temelji danes na
- A obveznem javnem sistemu, pri katerem se prostovoljna vplačila zavarovancev uporabljajo za sprotno izplačevanje pokojnin.
 - B plačevanju prispevkov zavarovancev v pokojninske sklade ali zavarovalnice, ki zbrana sredstva plemenitijo.
 - C obveznem pokojninskem zavarovanju in prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju.
 - D individualnem in kolektivnem prostovoljnem pokojninskem zavarovanju.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

